ANY XLV — 10 CÈNTIMS — Núm. 15,[illegible]

LA PUBLICITAT

REDACCIÓ I OFICINES
PASSEIG DE GRÀCIA, 34, BAIXOS.—TELEF. 1451-A.

BARCELONA, dijous 14 de desembre de 1922

TALLERS D'IMPREMTA
CARRER DE BÀRBARA, 11 I 13.—TELEF. [illegible]

EDITORIAL

Així potser ens entendrem

No té raó "El Correo Catalán" per a indignar-se contra el patètic article que ha publicat el diari madrileny "A B C". Aquest article és rabiosament anticatalà, però al capdavall arriba a conclusions que podrien servir de base per a una avinença entre Espanya i Catalunya. Nosaltres perdonaríem de bon cor totes les calúmnies, totes les infàmies i tots els insults continguts en l'article al·ludit si servís per a decantar l'opinió espanyola cap a la solució ensems pacífica i radical del nostre plet.

Què hi fa que des de Madrid acusin Catalunya d'ésser l'explotadora de la riquesa i de la sang d'Espanya? Què hi fa que ens digui, com diu "A B C", que ha estat Catalunya la terra mimada i privilegiada, la que ha tingut les menors càrregues i els majors profits, la que arrossegà els polítics espanyols a convertir en cas d'honra romàntica la lluita a les colònies, quan allò que en realitat defensaven els pobres soldadets manxecs, castellans, gallegs, andalusos i llevantins que allí morien cridant "¡Viva España!" era el monopoli i l'explotació d'aquells mercats pels exportadors del port de Barcelona? Què hi fa que s'escrigui que els diners de l'Estat i de tota la nació espanyola correm diligents a Catalunya i embelleixen les ciutats catalanes amb edificis i augmenten la capacitat dels seus ports i subvencionen les Exposicions en proporció desmesurada, i que se sotmet la vida entera d'Espanya a l'Aranzel duaner regulat per les necessitats de Catalunya? Què hi fa que se'ns retregui que cap urbs d'Espanya ha donat ocasió a què se l'anomenés ciutat de les bombes i que a cap ciutat del món ha pogut arrelar l'anarquisme terrorista com a Barcelona? Què hi fa que sigui culpada Catalunya dels terrorisme vermell i del terrorisme blanc i fins dels assassinats de Cànovas i de Dato?

Totes aquestes acusacions que ens acumula el diari madrileny no ens indignen gens. Hi ha en l'article de l'A B C" una irada explosió de sinceritat que li permet d'arribar a conclusions d'una senzillesa extraordinària. No vol el diari de més circulació d'Espanya cap solució transaccional que consisteixi en l'autonomia dins l'Estat espanyol. Troba "A B C" que la solució autonomista preconitzada pels elements nacionalistes-regionalistes seria un excel·lent negoci per a Catalunya, la qual podria continuar explotant el mercat espanyol, però que constituiria un pèssim negoci per a Espanya. Rebutja "A B C" les mitges tintes. O Catalunya espanyola de debò, o independent del tot. Aquesta és la síntesi de l'article que comentem.

Si Catalunya no vol ésser completament espanyola, de la manera com entenen l'espanyolisme els castellans, més val que sigui independent, i que ho sigui sense revoltes i sense vessament de sang. "Estigui tranquil el senyor Macià—afegeix "A B C".—Espanya no li donarà motius perquè posi fi a la seva fulla de serveis amb els llorers d'aqueix cabdillatge que ambiciona. Espanya ha après prou i s'ha guarit de molts nobles anhels. Espanya—n'estem segurs—no vol més guerres civils, no aspira a imposar la raó per la força..." Es a dir, que Espanya es resignarà a la independència de Catalunya, però amb la condició que aquesta independència sigui completa i que en la futura frontera catalano-espanyola hi hagi les Duanes corresponents.

Plantejada la qüestió en aquests termes, els nacionalistes catalans podem prescindir de totes les acusacions rancunioses i calumnioses llançades damunt la nostra pàtria. Sobre la base de la tesi que "A B C" defensa es pot parlar serenament i eficaçment de la solució del nostre plet. Nosaltres som els primers de dir que Catalunya, en demanar la seva plena llibertat nacional, ha de renunciar a aquells avantatges que en certs aspectes presenta el règim d'unió. Així potser ens entendrem. I escrivim aquestes paraules amb cordial sinceritat.

LA POLITICA

PROPAGANDA NACIONALISTA

Sembla que un grup de patriotes es proposa fer una edició especial de l'article anticatalà que el passat diumenge publicà el diari madrileny A B C, per tal d'escampar-lo profusament per tot Catalunya.

CONFERENCIA A REUS

Com ja anunciàrem, demà, a les deu del vespre, el conseller de la Mancomunitat i president d'Acció Catalana, En Jaume Bofill i Mates, donarà una conferència al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, *de Reus, desenrotllant el tema* El recobrament de Catalunya.

Aquesta conferència serà la inaugural del cicle organitzat pel mateix Centre.

Han estat fixats amples cartells, anunciant-la.

EL SENTIMENTALISME D'EN SALA

Cada dia té més partidaris la teoria que pretén que En Sala és un sentimental com una casa.

L'Alba li havia promès fer-lo ministre a la primera ocasió. La primera ocasió s'ha presentat fa pocs dies amb la pujada al Poder dels liberals. L'Alba ha volgut complir la seva paraula. Sembla mentida, oi? Doncs, és certíssim. L'Alba va proposar En Sala com a ministre—no sabem concretament de què—potser ell tampoc ho sabia. El fet és que l'Alba, de Valladolid, ha pretès fer ministre En Sala, de Terrassa. Però En Romanones, de Guadalajara, va interposar el seu vet; aquesta consagració del cap visible de la Unión Monárquica Nacional *—va dir—és impolítica; representa un greuge a Catalunya.*

L'Alba no insistí gaire i la candidatura d'En Sala s'esvaí ràpidament.

L'home que, com En Sala, ha sentit l'esgarrifança del Poder i no ha estat poder no té altre remei sinó plegar.

En Sala ha plegat. Però ha plegat definitivament?

Hi ha motius per témer que sigui un mutis fingit, com els que fan les dones a plaça, quan regategen, amb l'esperança d'escoltar la veu condescendent de la venedora que diu: Vingui, dona, vingui; prengui-ho; no vull que se'n vagi així.

Cal recordar que En Sala, a més d'haver-se retirat definitivament *una altra vegada, ha estat un gran admirador dels procediments d'En Martínez Anido.*

L'A. R. C. DE PARIS

Diumenge l'Acció Radical Catalana *de París inaugurarà solemnement les seves tasques.*

Amb tal motiu, el president, En Marius Sugrañes, pronunciarà un parlament, i En Carles Ferran donarà lectura de la declaració política *de l'entitat.*

El manifest, publicat darrerament, traspua una ardent catalanitat. Entre altres afirmacions, s'hi fa aquesta: Per a nosaltres no hi ha qüestió prèvia fora la de la independència; tota altra qüestió és mediata, tot altre problema ens seria pertorbador. Acumular totes les energies per a rompre les cadenes d'esclavatge és la nostra obra fonamental.

CONFERENCIA A CERVERA

Diumenge, a les tres de la tarda, el doctor Riera i Puntí, de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, donarà una conferència a l'Agrupació Nacionalista de Cervera, parlant d'Història de Catalunya.

MALABARISME

Amb el títol El feixisme italià *aparegué al* D'ací d'allà *del mes passat un article signat per F. Ribera i Font.*

En retallem un fragment:

Aquest és el programa concís, valent i decidit del feixisme. En llegir-lo hom pensa que sense esmenar-ne una sola paraula—es tracta no-res-més que d'un programa de bon Govern—fóra convenient, indispensable, adoptar-lo a Espanya, que tant necessitada es troba també de remeis radicals que la curin de totes les nafres i malures que pateix, endegant la vida de la nació pels camins del treball, la pau i la riquesa.

En Ribera i Font, després d'aquest paràgraf perfectament espanyolista, n'hi afegeix un de regionalista moderat. Diu:

Però mentre això no arribi; mentre en les terres d'Espanya no es desperti un home o una força d'opinió que realitzi el miracle, és precís que tots nosaltres, els de Catalunya, anem també formant, almenys moralment, un *feix* de bons catalans, que procuri aminorar les lluites socials, orientant-les serenament i cercant-hi solucions que facin possible una íntima compenetració entre l'obrer i el patró. Un *feix* que combati desapiadadament el burocratisme, que vetlli com es gasten els milions que l'Estat recauda amb els innombrables impostos que pesen damunt el poble, procurant que s'emprin en obres positives i no pas en guerres inútils i forçades, que consumeixen la nostra joventut i esgoten totes les nostres energies.

I acaba amb aquestes paraules de ver nacionalista:

I plagiant les paraules de Mussolini, diríem en fi que cal aquest *feix* de bons catalans que labori per una Catalunya *unida, treballadora, econòmica, forta i poderosa, que faci sentir el seu pes en la balança ibèrica, espolsant-se tuteles i imposicions sofertes fins ara, tan sols per la desunió i la debilitat del poble català.*

Nosaltres, francament, no comprenem aquesta indecisió. Ja és hora que cadascú fixi la seva posició. De nacionalista, se n'és o no se n'és.

Els malabaristes ens plauen al circ; en les lluites patriòtiques hi fan nosa.

Homenatge a En Ramón Turró

Aquesta tarda, a la Sala del Consell de la Mancomunitat, se celebrarà una festa que podem qualificar d'exemplar: en aquests temps, en què s'ha gosat a parlar de la buidor científica de Catalunya, la Societat de Biologia de Barcelona, modesta però digna, sortint per uns moments del cercle dels iniciats, proclamarà la seva existència, mostrant al poble la tasca acomplida en els seus dos primers llustres de vida, i tributarà, alhora, un homenatge just i seriós a En Ramon Turó. La Societat de Biologia, filla de l'Institut d'Estudis Catalans, nasqué en els anys durant els quals l'actuació fecunda d'En Prat de la Riba feia sorgir arreu institucions de cultura, o transformava, d'acord amb les noves directrius els vells centres de treball aciençat; hom temé que la vida de la Societat seria curta, o artificial, incapaç de subsistir sense l'ajut dels Poders nostrats. Els vuit volums publicats per la Societat, sèrie regular de reculls de treballs de recerca original (que per tot són avui objecte de la més alta estima) prova són de la continuïtat i organització en l'actuació dels biòlegs barcelonins: l'Institut de Fisiologia, el Laboratori Municipal, els altres centres d'on han sortit els treballs que integren els vuit volums, són creditors a l'agraïment i estimació de Catalunya.

L'èxit, però, de la Societat de Biologia es deu en primer terme a En Ramon Turró: la major part dels nostres biòlegs són deixebles seus; i tots sense excepció han estat fortament influïts per les seves concepcions científiques, en immunitat i en psicogènia, i més encara per l'alt exemple de la seva vida. En Turró, que es veié fortament atacat fa uns vuit anys, passà la dura prova sense doblegar-se ni deixar de servir la salut de la ciutat, i amb més dalit que mai, passada la tempesta, es lliurà, serè l'ànim per haver complert el seu deure a les recerques psicològiques. Ha estat pròdig del seu ensenyament, i avui, ja vell, però sense desitjar el repòs, hom el veu encaminar-se totes les tardes cap el Laboratori Municipal, o recloure's llargues setmanes en el seu retir de Sant Fost, per a escriure els seus inapreciables articles i els seus sucosos llibres. Es just, doncs, que els nostres biòlegs, que d'En Turró han rebut orientacions i exemples, a ell vulguin dedicar tots els aplaudiments que llur Pàtria els pugui adreçar el jorn d'avui.

Si a la festa d'aquesta tarda, Catalunya, per mans del president de la Mancomunitat, farà lliurament a en Turró de la placa àurea encunyada en honor seu, cal fer constar que s'han associat a l'homenatge molts homes de ciència de fora Catalunya, coneixedors del calent català de la festa, i apreciadors dels alts mereixements del nostre psicòleg. La Societat de Biologia, que compta en la seva llista de socis d'honor amb tals homes, i ha estat tan justa i encertada en organitzar aquesta festa, pot estar segura que el poble de Barcelona respondrà a la seva crida, i donarà l'escalf del seu interès a la sessió d'aquesta tarda.

NOTES D'ITALIA

Reformisme i feixisme

(Del nostre redactor-corresponsal)

Es una ingenuïtat creure que el feixisme es pot transportar com una maleta que hi ha un feixisme d'exportació. El feixisme és un fenòmen general, latent o viu a tots els països, especialment aguditzat a Itàlia per la pobresa del país i per les circumstàncies de la post-guerra treballadíssima. La més gràfica definició del moviment és aquesta: contra-revolució preventiva provocada per l'arrepentiment de tota la burgesia per haver anat massa enllà en el camí del reformisme. El reformisme, heu's-aquí el que trontolla, l'enemic. Es va a tot arreu a la dictadura de classe: dictadura de la classe obrera a Rússia, dictadura del capitalisme a Occident, especialment a Itàlia. Els països riquíssims com l'Anglaterra poden encara ésser reformistes i continuar fins a cert punt la política "socialista de guerra". Però en general el reformisme està en franca liquidació.

La política reformista prengué un seriós increment el dia que els partits dits radicals socialistes arribaren al Govern. Es limità simplement aquesta política al principi a treballar per una més justa i humana distribució de la riquesa. Després, la guerra amb el món de problemes morals i d'organització que provocà donà als mètodes reformistes un gran impuls. Aquest impuls, avui comença de fer marxa endarrera. Segons el tractadista italià Labriola, el reformisme només es pot donar en temps d'abundància i d'acumulació de riquesa, en temps de vaques grasses i de cançons. Ara, que és la quaresma i la magra vida i el món s'ha empobrit i l'or d'Europa ha passat a Amèrica i encara han de passar la mar, onze milions or, o sigui el crèdit americà, no cap altra cosa que la dictadura de classe, la que sigui. Dictadura de l'alta indústria i d'una plutocràcia és efectivament el feixisme. En realitat, es tendeix a sistemes econòmics molt tancats, governats amb mà de ferro per l'Estat (cas de Rússia) o pels patrons particulars (cas d'Itàlia).

Per a posar un obstacle al socialisme hi havia dos sistemes: el de la corrupció (reformisme) i el de la repressió (dictadura de classe). Es una ingenuïtat creure que només Itàlia ha adoptat el segon sistema. Tothom l'ha adoptat un xic. La política alemanya tendeix a sortir dels partits per anar a les mans de la gran indústria. França s'inclina cap al capitalisme autoritari. A Catalunya no s'ha sortit encara del capitalisme més silvestre i tot és desarticulat menys els passats plans de repressió. la neutralitat posà l'Estat que havem de sofrir fora d'aquella sèrie d'intervencions sobre els processos privats de la producció econòmica que la majoria d'Estats d'Europa hagueren de realitzar per a fins nacionals. Ni a Espanya ni a la Catalunya en règim de sotmissió cap cosa no és prou forta per prendre un aire nacional, i l'exemple és el fracàs de la llei de beneficis extraordinaris. Un grand corrent contra aquests beneficis i una voluntat de tornar l'indegut encara es nota a Europa. Un corrent així no sembla pas encara possible a casa nostra. L'individualisme és enorme i la migradesa infinita. M'han contat, i ho repeteixo, perquè és simptomàtic de la nostra psicologia, que durant la guerra marxaren de Barcelona comerciants disposats a conquistar el mercat grec amb dues mil pessetes a la butxaca. Naturalment, a Marsella o a Gènova trobaren dificultats de passaport. A l'hora que volgueren telegrafiar no pogueren, perquè les restriccions no faltaven. I naturalment, la conquista de Grècia s'acabà davant de la marsellesa, sopa de peix o davant de la primera pasta eixuta. Jo conec poc el comerciant català, però tinc la desgràcia d'haver de sentir de tant en tant alguna anècdota garrafal sobre els nostres mètodes comercials i acabaré per creure que el nostre comerciant no pot tractar amb èxit més que amb Sòria, Segòvia o Avila. Això, naturalment, produeix una certa mentalitat i sobretot una certa moral.

Pràcticament parlant, el sistema del reformisme social ha estat batut a tot arreu completament, menys a Anglaterra. Ha estat batut pel socialisme revolucionari i pel capitalisme contra-revolucionari. A Rússia, la revolució socialista s'ha concretat en una dictadura de classe, com un règim de coacció i de disciplina. A Occident s'ha produït un fet simètric, però oposat. Allò que a Rússia s'ha practicat en nom del comunisme i del proletariat, a Occident s'ha fet, amb totes les atenuacions i les modificacions suggerides de la diversa experiència, cultura i circumstàncies polítiques, en nom del capitalisme i del bon ordre comercial.

I ara que som aquí recordarem un mot que Lenin ha dit sempre i que repetix encara ara, el qual mot il·lumina especialment el que diem: El duel avui—ha dit mantes vegades el dictador—no és pas entre autoritat i democràcia, sinó que és entre dictadura capitalista i dictadura obrera. Posades les coses així, els sistemes intermedis desapareixen. La democràcia, la pau social, el reformisme, el neo-liberalisme, totes aquelles antigues intentades modificacions del procés natural de distribució de la riquesa per mitjà dels impostos, de la nacionalització i del finançament tendeixen a desaparèixer. Aquesta sembla ésser la característica de la nostra època, que és per cert una de les més tèrboles, lletges i insegures de la història.

A Catalunya és difícil que repercuteixin aquestes coses. Som un país d'indústria pobra, que viu d'un país agrícola pobríssim: Espanya. Si ens decidim algun dia a ésser rics ens haurem de buscar un país ric per servir. Però llavors haurem d'estar per tot menys pel comodíssim balancí, que és el símbol de la Catalunya actual. Llavors haurem d'estar a les verdes i a les madures, al feixisme i al comunisme.

JOSEP PLA

Milà, novembre.

Converses filològiques

XXX

Escriure, donant compte d'un partit de tennis o un fet divers qualsevol, llargs paràgrafs a base de gerundis i relatius, és, en veritat, poc escaient; però, encara més, donat el general desconeixement de la gramàtica catalana, és perillosíssim. El reporter que ens ha donat compte del match Gomar-Froitzheim, podia haver començat així la seva ressenya: "A la tarda lluitaren Gomar i Froitzheim. La contesa fou realment estupenda. Els dos primers "sets" foren guanyats per..." Tot això volgut enquibir en un sol període, ha donat el següent resultat: "A la tarda la lluita fou entre Gomar i Froitzheim, desenrotllant-se una estupenda lluita, quins dos primers "sets" foren guanyats per..."

I així va continuant la ressenya. Però ja, traducció d'un cómodo "cuyos" espanyol, ha sorgit un esgarrifós "quins".

¿No s'haa dit i repetit prou encara, que el català no té cap mot que correspongui exactament a "cuyo" i que "quin" és un mot exclusivament interrogatiu o ponderatiu?

P. FABRA

Prohibida la reproducció sense citar la procedència.

Full de dietari

Entre poc i massa

Catalunya no és, a hores d'ara, un país de grans etiquetes. Tots n'estem convençuts. La nostra bella tradició medieval—tan bella com la del país més cortesà d'Europa—va esvair-se gairebé del tot en els segles de decadència. D'altra banda, fa massa poc temps que havem començat d'alçar el cap perquè poguem posseir un nucli de veritables senyors que serveixin de guia a la bona gent que ha improvisat una fortuna i no ha sabut, amb la mateixa celeritat, improvisar una educació.

Segurament aquestes circumstàncies tenen la culpa de certs espectacles tristos que hem de contemplar sovint al carrer, a les cases particulars i als teatres. No em veig amb cor—ni amb autoritat, ai de mi!—per entretenir-me assenyalant grosses faltes d'urbanitat que cometem cada dia amb una inconsciència angèlica. Aqueixa tasca escau només a un veritable home de món que aplegui un esperit radiantment fi i una experiència positivament exquisida.

Jo només gosaré cridar l'atenció vers un excés de cortesia que—almenys, aquest és el meu parer—resulta pitjor que moltes omissions. Vull referir-me a aquesta inacabable pantomima que solem representar dos o tres barcelonins quan s'escauen plegats en un tramvia en el moment de comparèixer el cobrador.

Ah, senyors, en féu un gra massa! Jo crec, francament, que en féu un gra massa. Em sembla de llei que un hom demostri que *no* tracta de deixar-se pagar el tramvia. Però, voleu dir que aquesta demostració exigeix una mena de lluita greco-romana en la qual perilla el cobrador, perillen els passatgers i perillen els vidres?

Moltes vegades, davant un d'aquests casos de cortesia frenètica, he sentit ganes d'alçar-me i de pagar, tot dient: "seguin, senyors, seguin; ja està; no en parlem més."

No ho he fet perquè la freqüència amb què es repeteix el cas em portaria ràpidament a la ruïna. Però caldria que una persona més o menys opulenta i filantròpica resolgués de fer-ho. Revelaria d'una manera plàstica i inoblidable la desproporció que hi ha entre els compliments i els vint o trenta cèntims que en són objecte.

De més a més, aquesta exageració s'avé tan poc amb el nostre tarannà! Evidentment és sobreafegida, és importada; l'han duta els *oficials quintos*, els magistrats, els vistes de Duanes i llars nombroses famílies.

Cal que conservem un tipus harmònic; és a dir, cal que la nostra naturalesa, generalment adusta, no esdevingui de cop i volta, en una circumstància especial i poc oportuna, una mena de melmelada indigesta.

Ningú tan partidari com jo d'alçar el nivell de la nostra cortesia; però gradualment, uniformement i, sobre tot, discretament. Comportar-se com un carreter tot el dia i davant una insignificant anècdota pecuniària, donar un espectacle públic, no em sembla bonic, vaja.

CARLES SOLDEVILA

Les reparacions

Després de la Conferència de Londres

Els quatre caps de Govern reunits a Londres per tractar del problema de les reparacions, han rebutjat unànimement la proposició alemanya presentada pel Govern Cuno. Això pot semblar, al primer cop d'ull, que és una demostració de la unitat de criteri per part de l'Entesa. Però la veritat és que no era aquesta qüestió la que oferia més interès. La qüestió d'interès màxim és la de les quantitats degudes en concepte de reparacions. Fa tres dies que "Le Temps" ho declarava així sincerament. No es tracta ara, en el fons, de rebutjar o d'acceptar les proposicions alemanyes. Es tracta de saber quines garanties positives han de tenir els creditors per obligar al deutor al pagament o per cobrar ells mateixos el crèdit.

S'accentua a França la tendència a pendre tot seguit les garanties necessàries, que consistirien principalment en l'ocupació de la conca del Ruhr, de la qual es parla ja fa tants de mesos. Doncs bé, en aquest punt no s'ha pres a Londres cap acord, probablement perquè no existeix unanimitat de parers. La qüestió de les garanties ha quedat ajornada per a les noves reunions interaliades que han de celebrar-se passat festes a París.

Des d'ara és evident la discrepància entre França i Anglaterra. El Govern britànic segueix mostrant-se decantat al sistema dels ajornaments, i pel que fa a les garanties, creu preferible que no es prenguin immediatament, ans bé se'ls doni un caràcter eventual per al cas que el Govern alemany faci mancament als compromisos que se li exigeixin. Al contrari, el Govern francès troba que ja hi ha hagut prou ajornaments per part dels aliats i prou mancaments per part d'Alemanya, i no es mostra disposat a acceptar noves formes dilatòries sense que vagi lligada l'acceptació a les garanties immediates.

Ja suposen els francesos que en el cas d'ocupar la conca del Ruhr no seran acompanyats en aquesta acció ni pels anglesos ni pels italians. En el millor cas, els acompanyarien únicament els belgues. Però ja es resignen a realitzar sols la feina, mentre que els altres els la deixin fer.

El balanç de la Conferència de Londres és més aviat magre. La qüestió essencial, la de les garanties, queda ajornada. Hauria estat cruel que, en vigílies de les festes de Nadal i de Cap d'Any els quatre primers ministres haguessin fet públic llur desacord o haguessin pres acords heroics.

D'ací a quinze dies, tornarà a ésser d'actualitat el problema de les reparacions, que s'ha fet ja massa llarg i que encara s'allargarà molt més, probablement.

A. ROVIRA I VIRGILI